Ч. 99 (11.332). Львів, неділя 6. травня 1928. [illegible] Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

В обороні рідної землі.

Промова посла д-ра Степана Барана в бюджетовій комісії сойму дня 25. квітня 1928 року.

(Докінчення.)

Іншим зовсім шляхом пішов розвій земельного питання в теперішньому Союзі Радянських Республик. Там революція дала в руки селянського-трудового народу всю більшу земельну власність так приватну, як державну і церковну. Вправді з юридичного боку не є це приватна власність селян, бо рядянський закон приватно-земельної власности не визнає. Але фактом є, що селянство само всю землю, яку шляхом революції здобуло, вважає за свою власність і з тим фактичним станом рахується навіть радянська влада. Зокрема щодо Великої України, то там українське селянство одержало шляхом революції великий варстат праці у спадщині по московських і польських поміщиках і цього варстату праці очевидно не випустить зі своїх рук. І хоч тепер на Радянській Україні обставини для селянського стану далеко не ідеальні і відносини теперішнього юридичного характеру спинюють у великій мірі розвій і поступ селянського господарства, то все море крови, що її пролляв український народ в обороні своєї землі, не пішло на марно і прийде час, що й там, на Радянській Україні, відносини під цим оглядом зміняться і український селянин закріпить за собою у своїй державі землю здобуту шляхом революції.

Зовсім інше положення українського селянства в межах Польщі. Тут в наслідок польських земельних законів не дано йому можности розширити варстат праці. Землю, яку він зрошував своїм потом, одержує хто інший, польський цивільний і військовий кольоніст.

Земельна політика польського уряду, диктована досі виключно польськими національними інтересами, до деякої міри вже банкротує, бо її ведено не з причин господарських, але, як сказано, виключно під кутом польської національної політики. У польській земельній політиці можемо відмінити два періоди, один від року 1920 по 1923, другий від початку 1924 по сьогодняшний день. В першому періоді переважає кольонізаційна система українських і білоруських земель, а передовсім Холмщини, Волині і Східної Галичини. Тоді український селянин майже не мав змоги, хіба дуже виїмково, здобути землю навіть за добрі гроші. Перед 4-ма роками відбувся в Тернополі перед лавою суддів присяглих процес проти одного з повітових комісарів у Тернополі за надуження влади і спроневірення. У цьому процесі був я оборонцем з уряду згаданого земельного комісаря. На розправі переслухано під присягою кільканадесять кольоністів і кількох земельних комісарів у характері свідків. Розправа виказала, що більшість кольоністів робила на сході величезний інтерес на польському державному скарбі і що польський державний скарб прямо нерозумно розкидав гроші між кольоністів в формі ріжних підмог в натурі і то між людей, що навіть з польського національного становища на це не заслугували. Як кольоністи й осадники приходили люди бідні, без капіталу, без знання сільсько-господарської техніки і без того ідеального звязку і любови до землі, яку має український селянин, що цю любов виссав з грудей своєї матері. Кольонізацію трактували здебільша кольоністи і осадники як спосіб особистої наживи і при першій ліпшій нагоді старалися позбути, очевидно з великим зиском, цю землю, котру дістали даром або майже даром. Не диво, що польська кольонізаційна політика на т. зв. східних кресах заломилася, бо так мусіло бути, коли знехтовано майже в цілости господарські основи земельної реформи.

В цьому першому періоді на основі таємних інструкцій головного земельного уряду весь земельний запас призначено виключно для поляків. На мої питання як оборонця у згаданому вище процесі в Тернополі сказав під присягою один із земельних комісарів, що дійсно головний земельний уряд видав таємну інструкцію для земельних урядів, у якій було сказано, що дозвіл на набуття землі може здобути з правила тільки поляк, а український селянин може набути найбільше 4%. Іншими словами, в цьому періоді польський елемент одержав около 96%, а українське селянство на Холмщині, Волині й Східній Галичині у найліпшому разі 4%.

Не треба дивуватися, що український народ у межах Польщі уважав і уважає досі земельні уряди і міністерство земельних реформ за уряди воюючого польського націоналізму. Ця політика польського уряду є ще тим убийчою для українського селянства, що українське селянство у своїй великій більшости є вже нині спролетаризоване. У Східній Галичині відсоток селянських господарств дрібних і карловатих до висоти 5 гектарів виносить найменше 80% загалу всіх господарств, а з того що найменше 50% творять господарства карловаті, нежиттєздатні до 2-х гектарів. Те саме явище слідно і на інших українських землях під Польщею. Всюди там переважають господарства карловаті і дрібні та всюди відчувається пекучо голод землі. Цього земельного голоду не може в цілости заспокоїти ніяка земельна реформа, навіть тоді, коли взагалі не було би кольонізації польським елементом, спроваджуваним із заходу. На основі вислідів праць інж. Юліяна Павликовського, на українській території в межах Польщі на схід від Сяну і Буга по теперішню східну границю, селянська земельна власність обіймає 8.231.300 гектарів землі, на якій працює 1,251.000 селянських господарств, з чого карловатих і дрібних господарств нижче 5 гект. 976.000. На цій самій території більша земельна власність займає простір 5,189.100 гектарів, з чого на приватну більшу земельну власність припадає 2,996.700 гектарів, які має в посіданні 3.672 більших землевласників.

До кінця 1923 року розпарцельовано у Східній Галичині між польським населенням 200.000 гектарів, на північних українських землях 367.000 гектарів. Є це величезний простір, який опинився в польських руках з очевидною шкодою для місцевого українського голодуючого населення. Після дослідів інж. Павликовського запас землі пригожий під дрібну культуру виносив в 1925 р. на українських землях під Польщею на схід від Сяну і Буга 1,600.000 гектарів. На цю землю ждало около міліон селянських українських родин сільського пролетаріяту або півпролетаріяту і колиб розділити весь вільний запас, то на одну селянську родину припадало би коло 1½ гектара рільної землі. Ясно, що тут нема такого запасу рільної землі, якаб могла заспокоїти земельний голод всіх селянських родин. Величезна більшість українських селянських родин, навіть колиб не було кольонізації зовні польських елементів, не знайшла би і не здобула би варстату праці на землі. Тим більше земельна політика польського уряду йде тут на шкоду життєвих інтересів українського селянства і з цеї причини цю політику з чисто людського становища мусимо осудити.

В другому періоді з 1924 року український селянин може набути землю від приватних парцелянтів, але мусить за це дорого заплатити. Природний приріст населення, що сьогодні виносить близько пів міліона душ в Польщі річно, з чого коло 350.000 виносить приріст природний сільського населення, ще більше заогнює і так дуже пекуче земельне питання і взагалі ускладнює невідрадні соціяльні відносини на селі. Цей природний приріст на селі, з якого приріст українського сельського населення виносить річно щонайменше 100 тисяч, не знаходить нормального прожитку і збільшує з дня на день армію невдоволених. Ця армія старається знайти можність екзистенції за кордонами краю, але цеї можности не може здобути, бо еміграція так сезонова як і стала кольонізаційна є дуже обмежена і з причин економічного характеру за кордоном і з причин великих коштів, які мусить мати емігрант до Канади чи Аргентини (Злучені Держави Америки є замкнені для емігранта). Сезонова зарібкова еміграція до Німеччини й Франції є мало обемиста і тільки незначна часть може з неї користати. Те все разом витворює відносини на українському селі прямо нестерпні. Українське сільське населення в Польщі чимраз більше пролетаризується, щораз більше голодує і нема навіть надії серед теперішних відносин господарських і політичних, щоби воно цей голод могло заспокоїти.

Український народ боровся за свою землю і в обороні рідної землі пролив море крови. За свою землю буде дальше боротися і має надію, що так як польський хлоп на Познанщині і Поморю перечеркнув працю німецької комісії кольонізаційної, так само прийде час, що й український селянин перечеркне всі дотеперішні наміри і праці польської земельної політики на українських землях.

Для протесту проти дотеперішньої польської кольонізаційної політики на українських землях вношу на счеркнення з бюджету суму 200.000 золотих, призначеної на безворотну допомогу для військових осадників, а так само на счеркнення суми 1,500.000 золотих, призначених на інвестиційний кредит для військових осадників.

Вкінці для виясненя, хто набуває землю і в якій мірі українське селянство в межах Польщі набуло землю на основі обовязуючих земельних законів зголошую слідуючу резолюцію:

Бюджетова Комісія взиває міністерство земельних реформ, щоби у своїх статистичних публікаціях щодо вислідів переведення закону про земельну реформу, так дотеперішних як і будучих, подавало до публичного відома віроісповідання і національність усіх тих, що досі скористали і на будуче будуть користати як набувці з кольонізаційної і сусідської парцеляції на основі законів про земельну реформу.

На площині боротьби велитнів.

Чи бльокада СРСР? — Іронія історії. — Темза, Ніль і Суез.

В статті „Сензаційні відвідини" намагалися ми зясувати ґенезу, значіння і можливі наслідки побуту льорда Біркенгеда в Берліні. Приїхавши до столиці Німеччини на передодні московського процесу проти німецьких інжинірів, хоч у характері спортсмена, льорд Біркенгед, державний секретар для Індій та найяркіший противник червоної Москви, повів таємні розмови з німецькими державними мужами про потребу створення англьо-німецько-французького бльоку проти СРСР. Льорд Біркенгед використав момент німецько-радянського напруження і охолодження симпатій між Берліном і Москвою. Торговельний німецько-радянський трактат усе більше стає нереальним. Розуміється, повне зірвання торговельних взаємин між Німеччиною й СРСР було би здійсненням найгарячіших англійських побажань. В англійських купецько-промислових колах сподіваються, що вже відбувається підготовка до економічної бльокади СРСР та що з кінцем червня бльокадний бльок трьох західних великодержав: Англії, Франції й Німеччини буде фактом довершеним. Створення цього бльоку було метою берлінських відвідин льорда Біркенгеда.

В ланцюгу англійської протирадянської політики велику ролю грають балтійські держави. Англія слідкує за консолідацією балтійських держав і підтримує створення Балтійської Ліги, зложеної з Фінляндії, Естонії, Латвії й Литви, можливо з участю Польщі. Очевидно, створення балтійського бльоку має на меті не лише угрунтувати одну з баз для англійської торговлі і промислу, але й створити основу для майбутнього наступу проти Рад. Союзу. Створення цих двох бльоків і повязання їх в один ланцюг було би завершенням англійської підготовки проти СРСР. Головною перепоною в здійсненні плянів англійської політики є Польща, яка з одного боку має спірні справи з Німеччиною (коридор), а з другого з Литвою (Вильно). Перед усуненням цих перепон не може бути мови про завершення антирадянських плянів Англії. Та невиключене, що зручній англійській дипльоматії з часом поведеться осягнути намічену мету і змонтувати хоч один з двох бльоків, що вже було би великим досягненням.

Площина боротьби між Брітійською Імперією й СРСР є дуже розтяжна. Інтереси цих двох велитнів зустрічаються всюди, на всьому земному глобі. Поява короля Амануди в Европі пригадала розбіжність інтересів двох великих імперій в Азії. Невеличкий азійський монарх, володар гірської країни (750 тис. км² простору і 9 міліонів населення) викликав сензацію в Европі. Відвідав він Італію, Францію, Швайцарію, Англію, Німеччину, Польщу, а тепер подався у Москву. Між державами йшла просто ривалізація щодо величавости принять — si parva cum magnis comperare licet — сучасного афганського Петра Великого, цивілізатора й реформатора азійської країни. Його не лише витано, не лише уладжувано свята в його честь, але й обдаровувано незвичайно щедро. Афганський король віддячувався за коштовні подарунки... ордерами і титулами. Король Аманула ще недавно був на англійських хлібах (Афганістан був під протекторатом). Перед девятьма літами Аманула звільнився від англійського проетктората, але зовсім природно не зрезигнував з англійської платні (три міліони фунтів штерлінгів річно). Відвідини афганістанського короля на европейському континенті мали часто товариський і господарський характер. Лише в Англії зазначився також їх політичний характер. Ставши самостійним — зі збереженням англійської платні — король Аманула негайно навязав приязні взаємини з Москвою. Зовсім природно, що поведінка афганістанського володаря викликала погані настрої в Льондоні. Коли зважити, що Афганістан лежить між Індіями й Персією з одного боку і підчиненими Рад. Союзові Хівою й Бухарою з другого, то заприязнювання з Москвою не могло настроїти Льондону на тон надзвичайної прихильности. Авжеж, що Льондон робив усе можливе, щоби здержати свого годованця перед поїздкою в Москву, але даремне. Дня 2. ц. м. коронований голова Афганістану подався у червону Москву. Відвідини першого, хоч і азійського, коронованого володаря в Москві, є без сумніву дивним проявом іронії. Як же це? Більшовики, що так скоро і безоглядно покінчили зі своїм царем, що з роскішю позрубували голови всім пануючим в Европі, сьогодня мусять строїти приємні усміхи до азійської „величности". Щож робити? Така вже вигзаковатість політики. Але який це матиме вплив на маси? Повних десять літ виховувано маси в ненависти й погорді до автократів, до царів і королів, призначуючи для них лише революції, бомби і розстріли, а тут — будь ласка — приготовляйтесь до святочної зустрічі паршивенького монарха. Хіба не може бути більшої іронії. А всетаки треба залицятися й до Амануди, бо Афганістан є помостом між впливами англійськими і радянськими в Азії, бо ця країна й її королик грають не останню ролю у великій, страшній, завзятій і затяжній боротьбі двох велитнів.

Нема ані одної частини світа, в якій посередньо або безпосередньо не булиб загрожені з боку червоної Москви інтереси Великої Британії. Між іншим одним з таких незвичайно загрозливих точок є Єгипт. Саме тепер між Англією й Єгиптом знову прийшло до напруження і то на підкладі — здавалось би — дуже дрібної річи. Націоналістичний премієр каїрського кабінету вніс до парляменту проект закону про збори. Що такий проект може мати спільного з великою міжнародньою політикою? А однак має! Навіть цей проект є лише одним зі засобів боротьби за вдержання Суезу, за безпеку найважнішого англійського шляху до Індій. Що так воно є, а не інакше, свідчить про це хочби той факт, що негайно після внесення законопроекту про збори на египетські води виїхали два панцирники й ескадра англійських кружляків.

Щож постановляє цей небезпечний законопроект? Чемберлен заявив в палаті громад, що ухвалення законопроекту підірвалоб повагу Вел. Британії в Єгипті. Законопроект при здавлюванні заворушень накладає більші кари на поліційних функціонарів, як на демонстрантів. Через те власність і життя чужинців, а головно англійців в Єгипті, булиб постійно виставлені на небезпеку. Деклярацією з 1922 р. египетський уряд зобовязався нести повну відповідальність за життя і майно чужинців.

Здійснення цього законопроекту відчинилоб ворота протибритійській, а головно більшовицькій пропаганді, зверненій проти Англії, що підірвалоб її значіння і повагу в Єгипті, а тимсамим поважно загрозило би суецький канал. Як бачимо, часом дрібний факт може мати великий вплив і на міжнародню політику. Розуміється під натиском Англії египетський уряд мусів зробити відступ, але криза в кожній хвилі може знову повстати на тій чи іншій ділянці, бо над Нілем і Суезом зустрічаються не лише протилежні інтереси Англії й Єгипту, але й Вел. Британії та Рад. Союзу.

Одно розяснення.

(Лист священика).*)

На поставлене Вами питання: У чому суть тої „внутрішньої боротьби", яка тепер настала серед нашого духовенства, а якої сліди бачите в „Ниві", „Новій Зорі", „Українському Голосі", часом і в „Ділі", боротьби, яка розгорілася, особливо на останніх загальних зборах т-ва „Єдність", годі відповісти кількома словами. Даруйте проте, коли займу Вам своїм розясненням більше часу.

Для лекшого зрозуміння справи ужито анальогії. Соціялісти всіх відтинків базують свою ідеольогію на марксизмі. Наука Маркса — це їх евангеліє. Помимо того, що основа їх одна й та сама, діляться вони на два великі табори: на більше поміркованї групи, назвім їх для ясности соціял-демократами або другим інтернаціоналом, і на комуністів (більшовиків) або на третій інтернаціонал. Між цими таборами йде завзята боротьба. Більшовики уважають і називають соціял-демократів зрадниками, а соціял-демократи величають сторонників третього інтернаціоналу фанатиками, маніяками, божевільними.

І ця ворожнеча це прояв зовсім звичайний та зрозумілий.

Подібну ситуацію можна помітити і в церкві. Годі, щоби всі священики гляділи на цей світ крізь одні й ті самі окуляри. Хоч як це звучить парадоксально, але розум тяжче змеханізувати, ніж волю. Серед кожного духовенства легко завважати також два напрямки, напрямок поміркований і напрямок крайний; значить, є також у своєму роді табор „соціял-демократів" і табор „більшовиків". До перших належить переважно духовенство нижче, до других духовенство вище і монахи. Це „розтаборення" є також природне й зрозуміле. Зокрема зрозуміле, що вищому духовенству більше до вподоби диктаторський режім ніж демократичний. Не менш зрозуміле, що й монахи потягають завсіди за сильнішими, за тими, що мають владу, а дальше, що вони схиляються до крайностей. З огляду на їх життя й виховання було би просто дивно, якби було інакше.

Між згаданими таборами, хоч оба вони в основних, принціпових питаннях цілковито погоджуються, нема ніколи повної згоди. Ця незгода, а часом і явна ворожнеча, проявляється нераз у виді боротьби між білим і чорним духовенством. Очевидно, що відповідно до обставин і прикмет воюючих сторін способи боротьби бувають ріжні. Та найчастіше „третій інтернаціонал" — дозвольте, що ужию такої термінольогії — як сильніший, послугується терором, а противна сторона обмежена переважно до „приватного невдоволення, або остаточно до закаптуреної паперової стрілянини. Дещо інакше виглядає та „війна", коли влада стане виїмково на боці, а беться зі собою тільки біле духовенство з чорним.

Описана мною боротьба не повинна нікого гіршити. Цеж, як я вже згадував, річ людська й природна. Згіршення настає тільки тоді, коли деякі одиниці з одного або другого табору, що не можуть або не хочуть погамувати свого темпераменту, уживають надто вже крепких аргументів.

Ось саме яркіший епізод подібної боротьби бачимо тепер і в нас, серед нашого духовенства. І тут є два ріжко відмежовані від себе табори: до табору „третього інтернаціоналу" належать два члени нашого епископату, „верхи" оо. Василіян, ну й деякі принагідні та хвилеві сателіти переважно з так зв. станиславівської школи. До „другого інтернаціоналу" належить загал нашого головно львівського духовенства. Митрополит займає нейтральне, а радше посереднє становище. Органом „лєнінівців" є „Нова Зоря", а „соціял-демократи" послугуються „Нивою", а частіше (поза рідкої її появи) користають з услуг наших світських часописів. „Лєнінівцям" патронують тепер завзяті „марксісти", згадані владики, а „соціял-демократам" станові товариства у Львові. Завдяки грубим грошевим підмогам (з епархіяльного фонду) одного владики, „третій інтернаціонал" розвинув тепер живішу діяльність („Ухо", „Нова Зоря", „Правда"). „Другий інтернаціонал", який наслідком розвязання тов-а св. ап. Павла спинив був на якийсь час свою зорганізовану акцію, підійме її мабуть наново по відкриттю тов-а „Єдність".

Ви питаєте далі, чому та „внутрішня боротьба" у нас така гостра, гостріша, ніж деінде. Щоби це зрозуміти, прошу завважити особливші наші відносини. Кожне інше духовенство не має такого „каменя образи", що наше, а саме, не має обрядового і злученого з ним національного питання. Наші „ортодокси" чи „архикатолики" помітують східним обрядом як „схізматицьким". Для них гарне й добре тільки те що найбільше віддалене від сходу, а що зближене до латинського Риму. Звідси та дивна неправисть до „візантійства", якого вони навіть гаразд не розуміють. Очевидно, що „другий інтернаціонал", який ні-

*) Думаємо, що не зробимо прикрости о. авторові, друкуючи цього його листа, який розяснює доволі загадкову для загалу „внутрішню боротьбу" серед нашого духовенства. — Ред.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Винниченко на крилах уяви.

Популярність творів Винниченка мала свою причину в одній прикметі дуже рідкій серед наших письменників: він мав сміливість переносити в свої книжки ріжкі дискусії на дражливі актуальні теми. Одною із цих актуальностей було летикане в нас полове питання. Література суворо карає таких сміливців: актуальність є часто донькою поверховности, а завсіди матірю публіцистики. Більшість його пєс наводить на нас нині нудьгу, мов дискусії студентської доби.

Написати утопічний роман це для Винниченка ще сміливіша спроба, як написати історію революції, в якій він сам брав участь. Винниченко вроджений реаліст, без ніякого хисту уяви. Він мистець у ріжких, безпосередніх обривчастих картинах із грубої дійсности, яку може бачити фізичним зором. Відсутність творчої уяви в нього така сильна, що коли він хоче звязати ці картини в більшу цілість і розмальовати їх до розмірів повісти, талановитий новеліст стає пересічним публіцистом.

„Сонячна машина"* — преплаївна соціяльна утопія, в якій авторові не вдається скинути її наївність на плечі її героїв. (Істнує на це старий спосіб, на якому сучасний читач розуміється: коли герої повісти виходять мляві, пересічні або попросту дурні, автор починає зазначувати, що з ними не солідаризується). Те, що в Жіль Верна було глибоко передуманою центральною ідеєю: нове відкриття або винахід, завдяки яким дієві особи повісти попадають у фантастично-нове середовище, стає у Винниченка паперовою видумкою. Сонячна машина це проста скринька, яка

„дає змогу людині годуватись самою рослиною — травою, листям, сіном, соломою; вона всяку рослину, навіть соснові глиці, кропиву, бурян, колючки — все робить цілком придатним до вжитку людини".

Яким робом? завдяки новововідкритому мінералові геліовітові, що „має здатність скупчувати й переробляти сонячну енергію" на ріл небесної манни, сонячний хліб. Щож? усе можливе в майбутности. Але ця революційна машина має одну — ох! не ворушся в гробі Марксе! — наскрізь *духову* прикмету. Послухайте:

„Рослина, сонячна енергія тільки тоді можуть стати сонячним хлібом, як вони увійдуть у контакт з енергією тої людини, яка робить той хліб... Той хліб зроблений одною людиною, не може бути вжитий другою... а коли може, то тільки органічно споріднення організмом. Наприклад, мати, батько можуть уживати хліб, зроблений сином, і навпаки".

Гідною парою до такої божесько-розумної машини, що дбає за працю людей є „коробка Зіґфріда", бережена як амулет принцесою Елізою та всім її двором, у вірі, що від неї залежить успіх монархістичної ідеї. Суспільність зреволюціонізована „сонячною машиною" йде до повного економічного та духового занепаду, бо кожний, задовольнивши шлунок, не журиться про ніщо більше. У Берліні, центрі цієї суспільности, не чути нічого про людей, що відчували би потребу якоїнебудь духової праці; нема там навіть... повістяра, що захоплений нежданим переворотом хотів би описати цю сензаційну кризу! Сам винахідчик ґеніяльної машини Рудольф Штор, ні володар великого промислу глибокомізкий Мертенс (пізніший провідник пролетаріяту) не переконують нас про свою індивідуальність своїми банальними вчинками та думками.

Найоригінальніша постать — принцеса Еліза занадана і завіше-на за волося в повітрі, як усі інші. Із тугою згадуєш Золю і його малюнок середовища. Щодо „революційности" всього твору характеристична риса: пролетарі, мов мартові коти вітхають до принцес, графинь і інших „світлостей", а полово-істеричних аристократок приваблюють тюхтії та простакувата безрадність. Революція в цьому світі родиться, заломлюється і відроджується по вподобі автора. На протязі довгих трьох томів не почуваєш ні разу, що Винниченко сідаючи до повісти, підготовився до неї бодай необхідною „інформаційною" лектурою, щоби не писати ипр. про техніку просто „з голови". Містик Кампанеля описуючи 300 літ тому „Сонячну державу" був більше критичним, коли владу передав у руки метафізичного Сонця при співучасти Сили, Розуму та Кохання!

У всій повісти повторяються безліч разів два улюблені слова автора: „тоскно" і „почтиво". Герої, що мріють, природа, що спочуває з ними, думки, настрої — „тоскні". Замісць сподіваного дужого революційного подуву, могутнього борців, що поривав та захоплює, огортає нас „молитовно-слізний" настрій, ... кусійної „почтивости".

Чи згадав Винниченко бодай раз Уельса, пишучи цю повість? ... фантазія Уельса є теж зраціоналізована ... холодна, ... раз ...

* Роман у 3-ох томах. „Державне Видавництво України" 1928

вать високо рідну традицію, рідний обряд, мимоволі хвилюються, бачучи те легкоможне відношення „більшовиків" до дорогих для нього цінностей. З другого боку „живіцісі" підозрівають у тому прив'язанні до традиції відхил від правовірности, небезпеку для принципів, і не щадять своїм противникам усяких згірдних епітетів, як „візантійці", „восточники", „єретики", „автокефалісти" і т. п.

А роля світських сторонників „третього інтернаціоналу"? Прошу пригадати собі недавні часи з перед війни. Точнісінько те саме було вже раз у нас, а саме тоді, коли прийшло було до „тайного" договору між еп. Х-ом і патронами „Руслана". Тоді не було дня, щоби „Руслан" не кидав громів на „Ниву", щоби не давав лекцій богословія її редакторам і взагалі священикам. Йоти в йоту те саме, що сьогодня робить „Нова Зоря". І як скінчилася ціла імпреза? Договір зірвано (мабуть за дорого коштував він, а епархіяльного фонду тоді ще не було!) і нараз „Руслан" змінився до непізнання. Його патрони стали найзавзятішими ворогами другого контрагента, а деякі перейшли навіть на службу радянського правительства. Така сила мамони! А зрештою коло „Нової Зорі" гуртуються не так „католики", як „монархісти".

Так я розумію цілу справу. Даруйте, коли не бажаючи довго розписуватися, я дещо недоладно розяснив. Кінчу повторенням уже в горі сказаного: між обома воюючими таборами нема ніяких принципових розходжень. Різниця тільки в тактиці і в неоднакових поглядах на питання для віри й церкви несуттєві, другорядні.

Прийміть від мене і т. д.

о. Д.

Опера в Харкові.

Не хочу таїти, що їдучи з початком жовтня м. р. до Харкова, я мав деякі сумніви: як ця харківська опера, до якої запрошено мене на дирігента, виглядає? Звикши підчас довголітнього побуту в Берліні до тамошніх опер: державної і міської, які зараховують тепер до найкращих в Европі, добре знаючи такі знамениті оперові театри, як у Відні, Дрездені та інших німецьких містах — я з неспокоєм думав про харківську оперу, нове поле моєї праці, сидячи в „мягкому" вагоні поїзду, який віз мене до столиці.

Одначе вже перша вистава, яку я побачив і почув у харківській опері — Россінія „Вільгельм Тель" — не лише зразу розвіяла всі мої сумніви, але й здивувала мене так сильно, як я ніколи й не сподівався. Знаменита орхестра, такий-же і хор, першорядні артистичні сили, незвичайно цікавий декоративний вигляд сцени — все це склалось на якнайкраще враження. Це було за першим разом. А відтак, працюючи весь сезон у харківській опері і познайомившись з нею безпосередньо, я мав чимало нагоди потвердити своє перше враження.

„Державна Академічна Столична Опера" — така тепер її назва — існує як українська опера щойно четвертий рік. Перші два-три роки були роками шукання, експериментів, придбання досвіду. В цьому році оперовий театр найшов уже правильний шлях, на якому мабуть і далі буде йти і розвиватись.

Теперішнім директором харківської опери є Архип Максимович Воробйов. Мабуть наймолодший оперовий директор на світі: йому 29 літ, а директором є вже другий рік (передтим він уже займав кілька не менше важних і відповідальних становищ!). Людина великої енергії — чого найкращим доказом є те, що не маючи ніколи нічого спільного ні з музикою, ні з театром — на протязі двох років так „втягнувся" в оперове діло, що цьогорічний сезон провів і закінчив дуже успішно, під мистецьким і матеріяльним оглядом.

Опера має чотирьох дирігентів, чотирьох корепетиторів і хормайстра. Склад артистів-співаків досить великий: для виконання кожної партії є принайменше трьох відповідних співаків, — так, що „премієри" співають тільки кілька перших вистав, а відтак їх заступають артисти другого становища. В хорі маємо 60 осіб (до речі: концерт оперового хору, в якого програмі були м. ін. пісні народів Союза Совітів: кіргізські, татарські, вірменські й інші, співані мовою кожного народу, був одним із найкращих у сезоні), в орхестрі стільки-ж, у балеті — крім двох балетмайстрів, прімабалеріни і премієра балету — до 50-ти душ. Як на державну столичну оперу — це не багато. Але тут приходиться згадати про найбільш болючу сторінку харківської опери: справу помешкання. Будинок, саля, малі — хоча „вертяча" — сцена, гардероби персоналу — все це не відповідає вимогам модерного театру, взагалі, а державного столичного зокрема — і не стоїть у ніякому відношенні до високого мистецького рівня харківської опери. І лише брак місця в орхестрі і на сцені примушує обмежуватись вище згаданим числом персоналу.

Як представляється справа „українізації" в опері? — це питання чуло тут від кожного. Отже: українізація іде, хоча поволі, вперед — і вона зробила вже успіх хочби від передостаннього сезону. Опери співають, річ ясна, тільки українською мовою. На жаль, проби ведуться досі тільки російською мовою, бо мистецькі керовники: дирігенти і режісери майже всі росіяни. Я був першим і одиноким, який почав вести проби з орхестрою і цілим оперовим персоналом по українському. Між артистами є чимало українців і то саме найкращі сили: прімадонна Литвиненко-Вольгемут, перша ліричне сопрано Сокіл, перший героїчний тенор Голинський, перший ліричний тенор Середа, бас Поторжинський, тенори Діdківський, Колодуб і інші. В хорі, орхестрі і балеті відсоток українців мінімальний. До українізації опери багато причиниться директор Воробйов, щирий, свідомий українець, і його безпосередній наставник завідувач Відділу Мистецтв у Народнім Комісаріяті Освіти, Микола Христовий, у руках якого збігаються всі нитки всього мистецького життя України.

Артистичний провід опери веде „тісна художня рада". До неї належать: директор, всі дирігенти і режісери, хормайстер, балетмайстер і художник. Ця рада вирішує питання репертуару і його можливих змін, розділу партій між співаками, порядок проб, то-що. Її рішення і питання більше загального порядку розглядає „велика художня рада" в якій засідає біля 50 осіб: крім вищезгаданих ще визначні співаки опери (тільки українці) представники Нар. Ком. Освіти, преси, музичних товариств і робітничих організацій. Оборону інтересів працьовників опери перед працедавцею, себ-то директором захищає „містком" — місцевий комітет, до якого належать представники всіх груп театральних працівників — крім групи мистецьких керовників. Отже є там представники: артистів, орхестрантів, хору, балету та робітників сцени. Коли зважити, що при горячковім темпі праці в театрі, при нервовости артистичного життя і самих артистів часто вириняють непорозуміння між ними і директором, дирігентами, чи режісерами — тоді стане ясним, що „містком" має чимало праці — і нелегкої. Двічі, тричі на протязі сезону містком скликає збори всього, без винятку, персоналу опери і на них директор докладує про успіхи доконаної праці, перспективи на майбутнє, фінансовий стан, то-що. Кожний робітник опери, без огляду на його становище, має право голосу і критики.

Зовсім фальшивий погляд виробився в Галичині на стан репертуару в державних операх на Радянщині. Передовсім багато людей не вірить, що там грають опери з европейського репертуару — а ті, що вірять, думають, що текст опер змінений зовсім у дусі комуністичної ідеольогії. Правда представляється так: в усіх державних оперових театрах України — Харків, Київ, Одесса (як зрештою і в усіх оперових театрах усього Союзу) — іде повний европейський репертуар, без ніяких змін тексту. У харківській опері ішли в цьому сезоні: „Вільгельм Тель", „Аїда", „Фавст", „Мадам Батерфляй", „Евген Онєгін", „Кармен", „Ріголетто", „Намисто Мадонни" (Вольф-Феррарі), „Казки Гофмана", „Снігуронька" (Римський-Корсаков). Крім цього: Лисенка „Тарас Бульба" і місцевого композіста Яновського „Вибух". Дальше балети: „Дон Кіхот", „Лебедине озеро", „Червоний Мак", „Йосиф Прекрасний". Сценічний вигляд опер, декорації і костюми, незвичайно цікавий, здебільша в конструктивному або реалістичному стилі. Всі змагання дотичних чинників ідуть тепер до створення українських і революційних опер. Щодо перших, то Нар. Ком. Освіти замовив у кількох українських композиторів — у Литвиненського, Золотарйова, Козицького і др. — сім опер (Маруся Богуславка, Сава Чалий, Кармелюк, Самійло Кішка і т. д.) з яких часть має вже в цьому сезоні побачити світло рамп. З операми з революційним сюжетом справа представляється важче: перша досі спроба такої опери — Яновського „Вибух", який харківська опера виставила в десяті роковини жовтневої революції — була настільки слаба під оглядом лібретта і музики, що після кількох вистав треба було взяти її з репертуару.

Щодо успіху поодиноких вистав то найбільшим успіхом тішився балет „Червоний Мак" (московського композіста Гліера) — передовсім завдяки прекрасному сценічному оформленню художника Анатоля Петрицького. Цей молодий український маляр вважається тепер найкращим театральним художником на Україні і є безперечно одним з найбільш талановитих, з якими приходилось мені стрінути в великих театрах західн. Европи. На другім місці, а на першім між операми — стояла „Кармен" (у ній мав великий успіх Голинський) — яка на протязі трьох місяців пройшла 18 разів при повній салі.

Фреквенція в театрі велика, передовсім завдяки системі т. зв. талонних книжок які дають змогу їх власникові ходити на якунебудь оперу і яке небудь місце за половину нормальної ціни. Найближчий сезон у харківській опері — від 1-го жовтня до 1-го травня — заповідається ще краще. З нових опер підуть м. і. Пуччінія „Турандот" і Кршенека „Джонні вграє" (Jonny spielt auf) — найбільш успішна опера останнього сезону в Зах. Европі. Також артистичний персонал буде доповнений кількома цінними силами (м. і. відомий у Галичині бас Носалевич, який співає в Вісбадені, має дістати запрошення до Харкова).

Одним словом: харківська опера розвивається з року на рік краще і коли нині стоїть на першому місці на Україні то незабаром зможе вже звернути на себе увагу й чужини.

Антін Рудницький.

проблеми про доцільність соціялізму та можливість людського щастя. Та скільки в ній ясности, — скільки придбаного інтелектуального матеріялу, — якими живими та діяльними є його постаті, перекинені хотя би на Марса або на 1000 століть уперед у майбутнє! Повість Винниченка є злиттям нестійних міркувань про суспільний хаос, в якому нема ні одної людини спорідненої духово з нашими бажаннями до майбутности або жалями до минулого. Її ідея? Вона полишає враження, немов би була спершу написана як сатира на більшовицьку революцію, а згодом підправлена на її оборону. Підмальований хвіст заступив голову.

Стиль утратив давно шерстку простоту Винниченкових оповідань. Ось зразки кумедної манірности, коли іменник утікає від прикметників канцелярським вихилясом так, немов би був німецьким дієсловом: „Буденні, людські, зморшкуваті, помяті роками, думками, людськими радощами й стражданнями *обличчя* тут не сміють бути буденні; вони теж грають, рухаються, безупинно переливаються трікутними хвилями вроčистих вогнів *залі*" „Маленька чорнява постать із високо: різучо, непохитно піднесеною, застиглою в чеканні *головою*..." „Загадкова, тримлять сім років липа, відбита в душі невищиленими ясними й темними слідами *постать*..." Таке стилістичне кокетство покутує у нас досі в бюрократично-судовій канцелярщині.

Винниченко залюбки попереджує один іменник кількома різними прикметниками, щоби розбурхати свою уяву і нашу; є між ними нео-лін новий, вручно придуманий. Залич не менше невибачних москалізмів: „в мене болить голова" і „мені болить голова", „взяти ванну" (скупатись), „подихаюча буржуазія", „пришестя", „безпечно", „ради якої", „женщина", „правдений" у знач. правдоподібний, „виск" вітру, „мчущий", „вінок", „довгі сигари", „щурити очі", „к чорту", „простіть мене", „те, що я обіцялась", „вигіднов у знач. корисно, „ласка" у знач. пестощі, „затворник", „потішний" у знач. кумедний, „кумир", „струїтись" (дзюркотіти, текти), „сомнитись", „отступитись за інтереси", „аще", „плодисменти", „одсталий", „жемантний", „вождь", „травля", „священний", „скупий сосуд", „годину назад", „скупчив (!) за самим собою", „небо шкрібі", „кусатися" у знач. кусає когось, „тільки-но я мав преємність"... і вічно чомусь польський „капелюш"....

Фільософічні міркування залежі від нюансів, які є суттю всякої фільософії. Ось зразок поетичних порівнань: „Договір у коханні є порівнянь де обруча на діжці: поки клепки цілі, обруч міцно тримає їх, коли ж діжка розлізлася, обруч тримає тільки порожнє повітря". Замісць „договір у коханні" можна би краще сказати: „Ідея в літературнім творі є подібна..." „Сонячна машина" не має ніякого обруча. Композиції в описі подій ніякої: маловартні, нецікаві подробиці та „тоскні" розмови зростають до розмірів вічевої балакучости, а духова еволюція героїв та ідей перестрибує через одну сторінку.

Зачинаючи книжку я мимохіть згадав одну утопістичну повість написану чистокровним українцем... англійською мовою... для заробітку. Це видана 6 літ тому у Льондоні „Літаюча субмарина"* написана під псевдонімом відомим нашим земляком Іваном Петрушевичем, що виїхав на довго перед війною до Англії і там засвоїв собі англійську мову настільки глибоко, що згодом володів нею літературно краще, ніж рідною. Матеріяльна скрута в 1921 р. підлала йому думку заробити дещо пером. І. Петрушевич був у нас першим талановитим перекладачем з англійської мови: Джерома, Е. По, людиною побудованої освіти та культури. Він узявся до своєї праці де-бютанта, мов старий фаховець; повість на 250 сторінках вийшла у 20 главах передуманих, викінчених, написаних звязким, проворим стилем.

Її автор не робив собі ні на мить ілюзії щодо її літературної стійности: повість треба було написати під смак видавців і читачів. Кіновосенсаційна історія мала... патріотичну англійську тенденцію: над руїнами британської держави перемагала законна королівська влада! Якби автор „Літаючої субмарини" міг був написати її для „Державного В-ва України" і тенденцію повісти відповідно змінити, ми мали би нині рідний зразок як треба писати такі повісти, а наш англійщений земляк не мусів би виїхати до... Голівуд писати фільми. Бо „Літаюча субмарина" була на книгарськім ринку лише одною книжкою із тисячів, які продаються для певної сфери читачів, ласих на дешеву, кінову лектуру. Літературні критики навіть про них не згадують.

В Англії, Франції чи Німеччині навіть замовлена машинова повість має мінімальні прикмети літературности. У нас відмовлено такому чільному письменникові як Винниченко... наступати літературні прикмети машиновою роботою. Вже „Сонячна машина" не має в собі жодного подиху генія, а вся пахне машинерією, шпігудерією із сучасних машин...сальною.

* E. Van Pedroe — Sa vidět: „The Flying Submarine" London. Arthur Stockwell.

В безконечній черзі...

Політичний процес 15-ьох.

СЕМИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ

Вердикт суддів присяглих

Нині, в семому дні розправи промовляли оборонці д-р Старосольський і д-р Лев Ганкевич, а потім виголосив своє резюме предс. радн. Ангельський. Після того лава присяглих пішла на нараду. В год. 4-ій вернули присяглі на салю і їх провідник відчитав відповідь лави на поставлені до неї питання.

Питання щодо державної зради з § 58 заперечено щодо всіх обвинувачених. Питання щодо злосливого ушкодження зал. стовпів, згл. намагання злосливо ушкодити тел. дроти, потверджено щодо Бажанського, Балицького, Піка, Ґеника, Горюка і Бачинського — з пропущенням слів „з особливою злосливістю“. Щодо перших трьох потверджено це питання 11 голосами, щодо другої трійки 9 голосами. Крім того 11 голосами потверджено питання щодо Бажанського і Ґеника (приналежність до тайних товариств і вербування до них членів). Щодо інших ці питання заперечено.

Карний кодекс передбачує для цих шістьох обвинувачених кару від 6 місяців до одного року, тому завтра всі вони повинні вийти на волю.

З уваги на спізнену пору присуд буде проголошений завтра в 10 год. передполуднем.

•

ПРОМОВА ОБОРОНЦЯ Д-РА ШУХЕВИЧА.

Прес. судді!

Я слухав уважно промови п. прокуратора і мушу ствердити, що п. прок. не дотримав слова, даного на початку нинішньої розправи, а саме, що буде підносити в своїй промові однаково все добре і зле про всіх обвинувачених. Того в його довгій промові зовсім не було, бо на все він дивився сильно побільшаючими шклами, він робив — вульгарно кажучи — з мухи вола, коли не слона. Я не буду послугуватися методою п. прок. і говоритиму цілком обєктивно — без прибільшування і применшування.

Панове бачать тих хлопців і чули їх голоси, більшість яких має низький басовий тон. Це ознака, що вони переходять або щойно перейшли т. зв. мутацію, коли цілий людський організм переходить велику зміну, як фізичну, так і психічну. В такому стані, в такому віці наступає все дісгармонія між волею і вчинком, в такому віці дитина похоплива і здібна зробити щось, того пізніше мусить стидатися й жалувати. Тут обор. наводить приклади, як то нераз найліпші діти в тому віці обкрадають своїх батьків і втікають у світ, або роблять інші дурниці.

Акт обвинувачення не подає, про яку організацію (УВО чи ЗУНРО) тут може бути мова. Щойно на розправі п. прок. назвав ту організацію ЗУНРО. Більшість обвинувачених не могла подати в слідстві навіть назви тої організації і взагалі тут тяжко говорити про револ. організацію. Що обвинувачені читали „Українського Революціонера“ і відозви Зах.-Укр. Нац. Рев. Орг., в тому нічого дивного, бо ті видання, як це стверджено на цій розправі, розсилано на різні адреси, також до таких людей, що того собі зовсім не бажали.

На мою думку п. прок. поділив мильно обвинувачених на 3 групи, бо розправа виказала понад усякий сумнів, що таких трьох п'ятох не було. Тут можна говорити тільки про групу свитинців і групу коломийців. Щодо конспірації, то смішно про це говорити, коли обвинувачені так щиро, отверто і просто по синівськи признавалися в слідстві до всього і не затаювали нічого та не прикрашали, хоч п. прок. казав, що члени організації присягали нічого не зрадити й не видати, бо інакше грозила їм смерть. Таксамо мається справа з мнимими псевдонімами деяких обвинувачених. Розправа виявила, що це не псевдоніми, а звичайні студентські назвища (клички), які має в школі кожний другий хлопець.

Як оборонець Балицького, Піка, Манілинського, Одинського і Ґеника прошу відкинути запропоновані щодо них питання в напрямі злочину в § 58, бо вони в тім напрямі нічим не провинилися. Одночасно прошу відкинути також питання в напрямі приналежности до тайних товариств, бо такі студ. гуртки, до яких обвинувачені належали, не можна ніяким робом уважати тайними організаціями, як про це висказалися вже нераз визначні фахівці.

Юридично акт обвинувачення цілком не усновавний. Горюк і Бачинський не можуть відповідати за свій учинок, бо їх не приловлено при стинанні стовпа чи на стовпі, тільки при шляху. До вчинку тут ще дуже далеко. З тих причин і Ґеник не може відповідати за злочин з § 58, тимбільше, що він не приказував стинати дротів, тільки говорив про це з обвинуваченими.

При кінці кілька слів до вас, прис. судді, до вас, як до батьків і мужів з життевим досвідом. Ви знаєте, що робить дбайлива господиня, як прийде рано до свого города і побачить, що якась зла душа витопче й поломить усе те, що буйно виросло на її грядках. Вона тоді з любовю підносить, розгортає і направляє поломані цвіти чи ярину, аби все те прийнялося наново і зацвило й росло ще краще. Будьтеж і ви такою дбайливою господинею і не нищіть тих молоденьких хлопців, а дайте їм можність рости й розвиватися, а не нидіти і загибати. Вірю, що на всі поставлені до вас питання відповісьте: Ні!

•

Спростування.

До Пана Відвічального Редактора часопису „Діло“ Василя Мудрого у Львові.

З приводу уступу п. н. „Непрошені оборонці“ у статті п. н. „У безконечній черзі“, поміщеній у редагованому Вами часописі „Діло“ з 27. квітня 1928 р. ч. 92 (II. 345), просимо на основі 33 пресового розпорядку з дня 10. травня 1927. ДЗРП. ч. 45 в тій самій рубриці і тими самими черенками помістити в найближчому числі отсе СПРОСТУВАННЯ:

1) Не є правдою, що „Після отворення розправи предсідником ст. радником Ангельським зголошуються ще додатково два оборонці: пос. д-р Західний іменем обв.: Івана Горюка й д-р Макс Левицький ім. обв. Тимотея Ділуха“, а зате є правдою, що вже в передодень розправи, то є 24-го квітня 1928, зголосилися оборонці д-р Макс Левицький, д-р Михайло Західний і д-р Семен Шевчук у предсідника трибуналу судді О. С. Ангельського і заявили, що приймають оборону тих підсудних, які ізза незаможности не в силі є заплатити обороні гонорару, між ними також Івана Горюка і Тимотея Ділуха.

2) Не є правдою, будьтоби ми заявили, що оборони підмімались ми „нібито в порозумінні з їх батьками“, зате є правдою, що оборони піднялися ми на просьбу брата одного з обжалованих (п. М. Берлада), який з уповажнення незаможних родин пятьох обжалованих промовляв їх іменем і просив о безплатну оборону та на підставі уповажнення тих обжалованих включно з п. Іваном Горюком і Тимотеєм Ділухом, які зложили повновласть до оборони на руки д-ра С. Шевчука та вкінці виразної згоди обжалованих Івана Горюка і Тимотея Ділуха висловленої нам на конференції з цими обжалованими ще в день перед розправою дня 24. квітня 1928.

3) Не є також правдою, що д-р Західний і д-р Левицький „накидалися зі своєю обороною — проти виразної волі підсудних“, а зате є правдою, що ми приняли безплатну оборону всіх незаможних обжалованих, а між ними також обох вище названих, на підставі устної і писемної просьби заступника тих родин п. М. Берлада; на підставі нашого личного порозуміння з цими обжалованими в передодень розправи; і на підставі передання нам пісі оборони д-ром Зайдлером і д-ром Соколовським, яко оборонцями установленими з уряду.

У Львові, дня 29. квітня 1928.

Д-р Макс Левицький,
Д-р Михайло Західний.

З парляментарної арени.

(Власні телефонограми з 4. травня 1928.)

ВІДЛОЖЕННЯ БЮДЖЕТОВОЇ КОМІСІЇ

(іх) Бюдж. комісія відбуде своє засідання щойно в понеділок. Перерва послідувала наслідком того, що референти бюджетів мін-ств, які залишилися ще не обговорені, не є готові зі своїми рефератами. В понеділок після голосування над бюджетом мін-ства судівництва на чергу входить бюджет мін-ства освіти. Крім мін-ства освіти не обговорено ще бюджетів міністерства внутрішніх справ, фінансів і військових справ

КОНСТИТУЦІЙНА КОМІСІЯ.

Д-р Ярослав Олесницький кандидатом до Державного Трибуналу.

(іх) Сьогодня в 11 год. передпол. відбулося під головуванням пос. проф. Маковського (1-ка) засідання соймової конституційної комісії. Радили над поділом місць у Держ. Трибуналі. Для пояснення зазначуємо, що інституцію Держ. Трибуналу (Трибунал Стану) передбачує конституція у 59 і 64 статті. До компетенції Держ. Трибуналу належить судити міністрів. Згідно з 64 статтею конституції сойм вибирає до Держ. Трибуналу 8 осіб зпоза своїх членів. З початку засідання предсідник пос. проф. Маковський заявив, що зголошених є 14 кандидатів (на 8 місць), супроти цього треба піддати кандидатури під голосування. Проти такого ставлення справи запротестував представник Українського Клюбу пос. д-р Блажкевич, який покликався на виразний припис закона з 27. 4. 1923 р. про Держ. Трибунал, де сказано, що вибори членів Держ. Трибуналу відбуваються в спосіб передбачений для соймових комісій, себто із приноровленням чисельного ключа клюбів. Після короткої дискусії рішено триматися закона, після чого наступив ось такий поділ місць у Держ. Трибуналі: Перше, друге, четверте і осьме місце отримала 1-ка, третє місце ППС, пяте Український Клюб, шесте Визволєнє, семе ендеки. Від Українського Клюбу предложено кандидатуру **д-ра Ярослава Олесницького.** Вибір кандидатів, які предкладає комісія послідує на найближчому пленарному засіданні сойму. Опісля конституційна комісія переводила формальну дискусію над способом нарад над декретами президента.

Останні вісти.

(Власні телефонограми з 4. травня 1928.)

АТЕНТАТ НА БІЛЬШОВИЦЬКОГО ДИПЛЬОМАТА У ВАРШАВІ.

(іх) Сьогодня в год. 5-ій пополудни доконано на вул. Маршалківській у Варшаві атентату на шефа торговельної більшовицької місії Лізарева. Справник атентату підбіг до автомобілю, в якому їхав вулицею Лізарев і двічи стрілив у вікно. При третьому стрілі затявся йому револьвер. Стріли Лізарева не поцілили, лише відламки шкла скалічили йому руки. Атентатчика схоплено. Є ним 23-літній студент, по національности москаль, польський горожанин. Він заявив, що хотів убити Лізарева, як одного з найчільніших представників більшовицького уряду у Варшаві з пімсти за смерть свого батька, якого розстріляли більшовики. Після атентату пронеслася по Варшаві поголоска, що це стріляно до Богомолова. Ця поголоска викликала величезну сензацію.

АТЕНТАТИ НА УКРАЇНЦІВ.

(іх) Сьогодня у вечірніх варшавських газетах є летеграма з Вільна, подана пів-офіціяльною польською агенцією ПАЕ: „Серед тутешніх українських емігрантів викликав велике враження факт, що в знайдених документах при Белі Куні було доказн. що III. Інтернаціонал підготовляв ряд атентатів на провідників української політичної еміграції в Парижі, чеській Празі та Варшаві. Три комуністи, арештовані разом із Белею Куном, належать до української секції III. Інтернаціоналу.

КОМУНІСТИЧНА ДЕМОНСТРАЦІЯ НА ВИЛЕНСЬКІЙ РОЗПРАВІ.

(іх) Сьогодні 4-го на розправі Білоруської Громади у Вильні комуністичні посли уладили демонстрацію. На розправу на салі знайшлися комун. посли Бітнер, Варскі, Рося і пос. зі Сель-Роб-Лівиці Вальницький. На павзі, коли ще всі були на судовій салі, пос. Варський по російськи, пос. Бітнер по польськи і пос. Вальницький по українськи зложили привіт обвинуваченим бувімто від московських, польських і українських робітників. Предсідник суду завізвав поліцію, яка силою усунула зі салі названих послів. Після вилєгітимування їх, відібрали їм перепустки і усунули зі судового будинку

РЕПРЕСІЇ НА УКРАЇНІ.

(кі) Аг. Вех. повідомляє з Москви: Преса подає про викриття нової нелегальної опозиційної організації на Україні. Ця організація мала сильні організаційні розгалуження у Київі, Харкові і ін. У звязку з викриттям цеї організації усунено 56 членів КП(б)У. Сподівані є дальші ревеляції. Одночасно повідомляють із України про такі масові арештування, що, мовляв, у вязницях нема місця для арештованих, яких вивозять тому до російських вязниць.

БЛЬОК НАЦ. МЕНШОСТЕЙ У НІМЕЧЧИНІ.

(іх) При теперішніх виборах до німецького парляменту створився у Німеччині бльок нац. меншостей. До цього бльоку ввійшли: поляки, данці, серби-лужичани, фризійці та литовці. Польська преса, яка очевидно бере під вільну оборону й опіку цей бльок (тому, що він не у Польщі), бідькає, що німецький уряд ставиться до цього бльоку неохоче.

ПОЛЬЩА І ЛИТВА.

(іх) Завтра, в суботу, виїжджає до Ковна польська делегація для справ комісії забезпеки та відшкодувань у звязку із загальними польсько-литовськими переговорами. На чолі делегації стоїть Голувко, начальник сх. відділу у мін-стві закорд. справ.

ШВЕДСЬКИЙ КОРОЛЬ У БЕРЛІНІ.

(іх) До Берліна приїхав шведський король урочисто витаний на двірці. Він замешкав у будинку шведського посольства.

ВАЖНА НЕДУГА ЧЕРЧІЛЯ.

(іх) Англійський міністр фінансів Черчіль занедужав на еспанку. Стан недуги настільки поважний, що про неї видають бюлетени.

ЯПОНСЬКО-КИТАЙСЬКІ БОЇ.

(іх) Поміж японським десантом і групою китайських націоналістів прийшло у місті Тсінан-Фу до боротьби. При сутичці згинуло 5 японських вояків, а 18 було ранених. Крім того у місті вбито богато японських громадян. По стороні китайців згинуло та було ранених 800 людей. Японці вислали до Китаю нові відділи війська.

ЛЕТ „ІТАЛІЇ“ ДО БІГУНА.

(іх) Італійський воздухоплав „Італія“ перелетів понад Штокгольмом. Пізніше [illegible] Швецією та Фінляндією в дорозі до північ. бігуна. Підчас перелету над Штокгольмом на загальне здивування мешканців „Італія“ круто повернула на схід, у напрямку до малого передмістя. Після того воздухоплав зниживши лет [illegible] сім над будинок, у якому мешкає мати [illegible] шведського геольога Мальмгрена, потрій [illegible]. В „Італії“ є серед залоги „Італії“. З „Італії“ був [illegible] нено мішок із землею, до якого був причіплений лист сина до матери та телеграма до шведської метеорольогічної стації з просьбою подавати постійні телеграфічні звістки про погоду. Остання вістка від „Італії“ була, що погода гарна, слабі вітри і що залога є найкраще [illegible]

думки. „Італія" летить зі швидкістю 100 км. на годину.

ЖИДИ ВТІКАЮТЬ ІЗ ПАЛЕСТИНИ.

(ж) Жидівська телегр. агенція подає, що в 1927 р. виемігрувало з Палестини загально 6000 осіб, з чого 5072 жидів. В тому числі близько 4500 це жиди, які тільки недавно прибули до Палестини.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Королі на поїздках.

Недавно писав я про те, як радо став би членом чорної раси, щоб мати легко славу і гроші в... Европі.

Але тепер мої аспірації змаліли. Я хотів би бути бодай получорним, але зате жимсь капцем, як уже не королем.

Приїде який там Гамал, Абдулаг чи Чита Прейк біб Дода в Европу, а всі йому і дарунки і добрі обіди і спеціяльні поїзди і почести і ордери і все що „належаться". Байдуже, що його батько тільки на неділю вбирав запаски, а дідо ще деколи хвостом за гиляку лапався.

— В його жилах плине і шляхотна кров европейців — кажуть тобі, коли ти дивуєшся, чому його так величаво приймають.

Ти мусиш погодитися, з огляду на те, що, як не сам король, то напевно його предки зїли бодай кілька европейців.

Все вище написане не відноситься ані трохи до милостиво пануючого а ще милостивіше подорожуючого Аман Улляга, короля славних афганів. Які ті афгани і чому вони славні, цього не знає ніодин дипльомат, історик, навіть журналіст. Але що славні вони, то це знали всі народи, в яких гостював Аман Улляг, полишаючи незаплачені рахунки в готелях і крамницях.

Кожна держава сподівалась замовлень у фабриках і кожна приймала Амана як короля. Аман їв, пив, давав авдієнції, брав товарі на борг і тепер його левуди потихо клекуть... теж як королі.

Аман Улляг зволив заїхати і в Польщу. Незле — мовляв — познакомитись і з польськими стравами, дарунками і люксусовим поїздом.

Побув пару днів у Варшаві, наївся, напився, набрав повну торбу дарунків, а щоб його лихом не згадувати, то вчіпив декому ордер.

Соціяліст Дашинський дочекався княжого титулу з правом поселення в Афганістані.

Шкода, що не було під рукою якого українця, а то певно мали б ми нині як не князя, то бодай лицаря ордеру „білого слона", чи іншої афганської потвори.

Після побуту у Варшаві подався король у гостину до Москви.

Дехто підносить велику віддагу короля.

На мою думку, Аман не має чого боятися, бо більшовики не мають його за такого короля, як він себе.

З другої сторони Аман готов але вийти на тій подорожі, просто з погляду комерції. Що він може дістати в Москві за дарунки?! Хіба не є такий наївний, щоби сподіватися два-три фунти брилянтів, або якої золотої чаші з Лаври. Щонайвище може рефлектувати на добрий обід, бо й совітські достойники люблять смачно попоїсти.

Галактіон Чіпка.

П. С. Саме як я скінчив фейлетон, прийшли нові часописи і з них я довідався, що Аман Улляг таки дістане дарунки від СРСР. На прощальнім бенкеті йому піднесуть між іншим:

1) „Дурного хахла" — забавку, що скаче, коли потягнути за нитку.

2) Наган, яким був розстріляний цар Микола II.

3) „Капітал" Маркса, оправлений в шкіру останнього осла, який вірив ще в „самоопреділеніє вплоть до отделенія".

По широкому світі.

У Берліні відкрили святочно перебудовану державну оперу, над якою працювали 2 роки. Перебудова коштувала 33 міл. марок.

Англьо-єгипетський конфлікт полагоджений.

Кардинал Гаспарі осягнувши 75 літ, подається до димісії, бо хоче решту свого життя присвятити літературній праці.

Афганський емір їде з Москви до Ленінграду, потім на Крим, у Туреччину і Персію.

Норвегія перейшла від 1-го травня на „золотий розрахунок".

Америк. сенат рішив відзначити військовим хрестом дружину „Бремена": Коста, Лебрі і Пішало.

Недалеко від Ліону помер селянин Тутан, у 82 році, славний тим, що великий поет Лямартін, умираючи, залишив йому заповітом свою виницю.

НОВИНКИ

— **Примхи природи.** На Коринт найшов новий землетрус. Імовірно ідея відбудови міста буде покинена. — У Константинополі відчули сильне тремтіння землі.

— **Луговий попис львівського „Луга"**, полученний зі змаганнями важкої атлетики і боксу за мистецтво Львівського „Луга", відбудеться в неділю дня 6-го травня 1928 р. на площі „Сокола-Батька" за стрийською рогачкою з такою програмою: 1) Вправи Луговиків топірцями. 2) Вправи Луговичок хустинами. 3) Вправи Луговиків вільноруч. 4) Вправи малих Луговиків на коні, а малих Луговичок на перстенях. 5) Вежі Луговиків, Луговичок, малих Луговиків і малих Луговичок. 6) Змагання у важкій атлетиці за мистецтво Львівського „Луга". 7) Ритмічні вправи Луговичок до пісні: „Ой, у Лузі червона калина". 8) Змагання в боксі за мистецтво. Роздача нагород побідникам у важкій атлетиці і в боксі. 9) Мішані вправи малих Луговичок і малих Луговиків. 10) Вправи Луговичок на коні, а Луговиків на трапезі і поручах. 11) Вправи Луговичок палицями, а Луговиків списами. 12) Мішані вправи Луговичок і Луговиків. — Вступ на площу: 1 зол., для шкільної молоді і військових 0.50 зол., для дітей 0.20 зол. Початок попису точно в год. 3-ій попол. В суботу 5. травня н. р. в льокалі Товариства „Луг" змагання у важкій атлетиці й боксі за допущення до боротьби за мистецтво (півфінал). Початок в год. 7.30 веч.

— **Самогубства.** У Перемишлі застрілився поліцай Франц Осада. Біля Перемишля кинулась під поїзд 22-літня Ст. Сікора, після суперечки з нареченим. У Львові випила отруту жінка сторожа Морозова, посварившись з мужем.

— **Львівська хроніка.** Арештували торгівця живим товаром, львовянина Ізидора Гааса, що приїхав із Ріо де Жанейро, де залишив уже неодну жінку. Гаас брав шлюб на те, щоби потім жінку перепродувати. — Арештували ножівника Кучму, що має свіжо на совісти життя одного із своїх приятелів, якого порізав на смерть у сварці. — На Підзамчі поїзд переїхав кондуктора, який положився під вагон, для виконання „службових обовязків".

— **Рекорди.** Від 20-го лютого на аеродромі Мірамас, в околиці Марсейлі, англієць Рапсон, його син і трьох помічників пробували побити рекорд видержливости їзди на авті. Ці спроби тяглись більше як 2 місяці і закінчились нині днями. Авто Рапсона зробило 80.599 км. із середньою швидкістю 51 км на годину. Попередній рекорд був 80.450 км. „Рекордове" авто зупинялось 4 рази на добу на кілька хвилин, щоби наповнитись бензиною і за той час керманичі змінялись. — Між Льондоном і Единбургом пустили поспішні поїзди, які переїжджають цей шлях (650 км.) без зупинки в 8 годинах. Цей поїзд побиває усі рекорди в вигодах для пасажирів; він має парфумерію, стрижільню для дам і чепурню, електричну кухню і читальню з усіми новими часописами та журналами. — Французька амазонка Рашель Доранж переїхала через франц.-німецький кордон. У Берліні витатимуть її оваційно. — Найдовшою телефоніч. лінією є тепер в Европі лінія Женева-Кіруна (півн. Швеція) — 4.000 км.

— **Літературний куток.** Помер один із найвизначніших сучасних французьких драматургів, член „Французької Академії" Франсуа Кюрель, у 74 р. життя. Він є головним представником сучасного франц. театру, що ставить на сцені проблеми, розвязує їх і силкується зосередити увагу глядачів на ідеї песи. Його перші песи „Підшивка святої" і „Мамути" (1892 р.) були наскрізь натуралістичні. Після них він починає цікавитись духовими питаннями і нагадує чимало Ібсена в його останній добі. „Пожива льва", „Новий божок", „Дикунка", „Удар крилом" — це песи оригінальні, які придбали йому імя, одначе не здобули собі загального признання на сцені. Так само не вдержались у постійнім репертуарі песи граші враження в „поважних" театрах: „Танець перед зеркалом" (1914 р.), „Навіжена душа" (1920) і „Насолода мудреця" (1922). Повний успіх мала лише одна песа з його останніх: „Нелюдяна земля" (1922). Кюреля грають поза Францією дуже мало.

— **Ювилей Тумбукту.** Рівно сто літ тому француз Рене Калє відкрив таємне місто Тумбукту. Цю подію святкували цими днями географічні товариства в Парижі і Тумбукту. Перед Калє, европейцям не вдалось удержатися в цьому африканському місті. 1793 р. англійського майора Лайнга дикарі там убили та знищили його знаряддя і дорогоцінні карти та денник. Аж 30 літ пізніше найшовся сміливець, що повторив цю спробу; це був син паризького шевця Калє. Він прожив 3 роки в Африці, заки відважився пристати до каравани торговців, заявляючи, що він син александрійського купця. Своїм товаришам подорожі він подав до відома, що їде в Александрію; цьому повірили. Він віхав у Тумбукту і жив там 3 тижні свобідно, приглядаючись обичаям мешканців. Назад він також вернувся караваною через Сагару. У Франції всі гадали, що Калє давно помер. Коли він здав своє справоздання, міністерство внутр. справ нагородило його рідким тоді ордером „почесної легії".

— **Довкола світа.** Два японські журналісти, що їдуть довкола світа навипередки, в двох різних напрямках, розминулись у Франції. Журналіст Мацуї приїхав до Парижа 29-го квітня, відвідав костел Нотр Дам і цьогож дня відїхав до Шербурга, щоби сісти на „Аквітанію", яка їде до Ню Йорку. Його суперник Аракі приїхав із Ню Йорку на „Аквітанії" і із Шербургу поїхав до Парижа. Мацуї сподівається приїхати до Токіо 18-го п. м., Аракі тиждень раніше.

— **Сила гроша.** Довгі роки жив на окраїнах Філядельфії 75-літній жебрак Поль Шелей. 27 літ тому вмерла його жінка. З цього часу він жив зовсім самотно. Рано виходив купувати хліб і барабольо, а потім до вечора сидів у хаті. Рідко виходив, а тоді прохожі давали йому кілька центів або клаптик хліба. Цими днями, коли сусіди запримітили, що він довший час не виходив із хати, заглянули туди. Його найшли мертвим. Коли поліційний урядовець витягнув шуфляду, побачив там пачки дбайливо звязані шнурком. Це були цінні акції та долари. Жебрак лишив ... міліон долярів!

— **Вязниця з комфортом.** Хоча Шікаго придбало за останні роки славу „міста бандитів", міська управа рішила видати півтора міл. дол. на будову нової центральної вязниці, в якій, як каже рішення, „злочинці могли би не почувати, що втратили свободу". Келії бандитів матимуть горячу та студену воду, центральне огрівання... і радіо. Кожний бандит матиме окрему кімнату, з обстановкою першорядної гостинниці. Вязниця матиме 1500 кімнат. Не диво, що в Шікаго є стільки бандитів. Перспектива сидіти в такій вязниці не може відстрашувати злочинців. Якби так, вязницю вибудували в нас то це інша справа. Всі бандити і інші небезпечні злочинці так засмакували би в комфорті, що сами засадили би себе на якнайдовшу пору, щоби раз у житті пожити як пани.

— **300 крадіжей за 3 роки.** У Парижі арештували вірменина Хаїка Губалова, великого спеціяліста від готелевих крадіжей. Він має 36 літ. За останні три роки він крав 300 разів і це принесло йому 500.000 фр. доходу. Він мав завсіди той самий „певний" спосіб: Губалов приїжджав до готелю біля залізниці, наймав гарну кімнату і повідомляв управу, що виїжджає раненько. Він засідався в кімнаті і підслухував, хто із сусідів виходив; тоді він крав. Коли він випадково зустрічався із сусідом, просив вибачення, що помилився щодо кімнати. Його зловили недавно, але йому вдалось утікти. Аж коли його фотографію дістали власники всіх готелів, його переловили.

— **Нова промислова станиця.** Велике поширення авт у нашім краю, зродило потребу звернути увагу на гумові опони та вужі. Недавно основали у Львові „Заведення регумування та вульканізації самохідних опон" на вул. Сонишній ч. 44. під фірмою інж. Йосифа Шіфа. Власник цього заведення робив кількомісячні студії у Франції у цьому промислі і створив фірму, що має найкраще технічне та машинове обурудовання і виріває гумові опони найновішою системою. Секрет цієї системи в тому, щоби старі, зужиті опони переробляти на нові, так, щоби вони нічим не ріжнились від нових і імпортованих із чужини. Персонал учиться від спеціялістів із Парижа. Нова станиця повинна здобути підтримку всіх автомобілістів.

— **Особисті вісти.** На Академії ветеринарій ої медицини у Львові одержав дня 2. травня н. р. Володимир Саєстун диплом ветеринарійного лікаря. 2137

Зі спортового життя.

Україна комб. — УССК 7:2 (2:2).

Змагання цих дружин, які можна назвати скорше добрим тренінгом, закінчилися заслуженою перемогою України, що виступила майже в повному першому своєму складі. Всеж таки студ. дружина заслуговує на щиру згадку, бо вона працювала інтензивно і з запалом до самого кінця, чого не можна сказати про Україну, яка свого противника просто легковажила собі. Ремісовий вислід першої половини гри завдячує найкраще на силу й працю УССК, який у другій половині мусів очевидно заломитися перед сильнішою Україною. Коли майстри студентів схоплять тільки дальше силдуєм вони... [illegible] ... Судлюкал и. Нерадик. Видала ... [illegible]

... [illegible] змагання УССК-а відбулись лиш у конкуренції ... [illegible] Петрів через 2 та вгору, з яких переміг Петрів ... [illegible] Юрчаком, осягаючи ... [illegible] 1.465 м. Петрів ... [illegible] легкоатлетом, ... [illegible] на 6—7 м. вдаль. ... [illegible] буде мусіти ... [illegible] УССК-а ... [illegible] би стати ... [illegible]

Україна І. — Погонь І Б.

Змагання цих дружин на мистецтво Лілиси відбудуться в неділю, в год 11-18 передпол., на площі Сокола-Батька. Звертаємося до української публики з горячим проханням: не вибігати ніяким чином на площу в часі гри і інших від того здержувати, бо Україна дістала вже догану за непорядки на площі в часі гри з Екраном. Ніби таке ще раз повторилося, площа Сокола-Батька може бути здискваліфікована до змагань за мистецтво.

Театри.

Міський великий театр:

5-го т. 3 попол. „Ясь і Малгося".
5-го т. 7·30 веч. „Подружа Льоізі", з-видей Збежховського.
6-го т. 3 попол. „Льогенгрін".
6-го т. 7·30 веч. „Подружа Льоізі".

Міський „Театр Новин":

5-го т. 8. веч. „Леді Шік".
6-го т. 3·30 попол. „Лише Ти...".
6-го т. 8. веч. „Леді Шік".

КІНА.

„Аполльо": „Кільчастой дріт" з Полею Негрі.
„Лев": „Горою резервісти".
„Палас": „У сильцях життя" з Лією Де Путті.
„Фатаморгана": „Студентське кохання"
„Байка": „Жіночий баталіон смерти".

Лист до Редакції.

Вельмишановний Пане Редакторе!

В ч. 81 часопису „Діло" вміщено передову під назвою „У волинській тихій стороні". Віряючи, що часопис Ваш і до цього часу задержився безстороннім, Правління Українського Культурно-освітнього Товариства „Основа" в Ковлі має за шану просити Вас, в цілях вияснення правди умістити слідуюче:

1) На всіх просторах Волині й Полісся до сьогоднішнього дня істнує лише одне Т-во „Основа" в Ковлі;

2) Статут цього Т-ва є відбиткою статуту „Просвіти" у Львові за виняткою одного пункту, котрий каже: „Товариство є цілковито аполітичним";

3) До заснування Культурно-освітнього Товариства „Основа" у Ковлі приступлено ще не напрікінці літа 1927 року, отже далеко до того часу, коли почали закривати на Волині „Просвіти", як також ще передтим, заки почали виплятись рішні „одинковні";

4) Причини, що примусили до цього кроку майже всю українську інтелігенцію в Ковлі, є ті самі, котрі ледви не причинились до розбиття загальних зборів „Просвіти" у Львові, лише в наших місцевих умовах переміг власне той негативний чинник, котрий там у вас припинено.

Вінці позволю собі зазначити, що так без жадних застережень судити про життя на Волині на підставі інформацій польських часописів є принаймні річ ззаміліша, бо уявіть собі на хвилинку, що вийшлоб з того, колиб ми, волиняки, застосували ті самі методи до Галичини.

Вищеозначене вважаємо за відповідь на питання, порушені у відношенні до Українського Т-ва „Основа". Щож торкається загальних справ, порушених в передовій, то думаємо, що Українське Громадянство на Волині також виділяє свої спостереження до Шановної Редакції.

Листа цього змусив нас написати той факт, що цілком хибні інформації були взяті за підставу до передовиці найбільш поважного громадського органу в Галичині.

Правління Культ.-Освіт. Товариства „Основа" в Ковлі.

М. Пилогіє, голова. *М. Блощаневич*, секретар.

Ковель, дня 1. травня 1928 р.

Від Редакції: З приємністю містимо цього листа Правління Т-ва „Основа" в Ковлі й радіємо, що справа основування культурно-освітних установ („Основ"), а головно „Основи" в Ковлі не має нічого спільного з розбивацькою й деморізуючою акцією „одинки". Та одночасно мусимо висловити свій жаль з того приводу, що українська інтелігенція на Волині китайським муром відмежувалася від Львова і не сповіщає українського громадянства про свою діяльність і її напрямні. Без сумніву, краще було, колиб ми мали інформації про Волинь з достовірного українського джерела, а не мусіли користуватись інформаціями польської преси. Та здається, ще довго треба буде ждати, заки це станеться. Сповнюючи свій обовязок, відгукуючись на всі прояви українського життя на всій українській території під Польщею і поза нею, ми мусимо користуватися тими даними, які є нам доступні.

Будемо вдоволені, коли українське громадянство на Волині надішле свої уваги до нашої редакції в приводу питань, порушених у нашій передовиці. Правду кажучи, на ті уваги, або як пишеться у наведеному листі — спостереження ми вже віддавна чекаємо. Вінці зазначуємо, що наш орган є не лише громадським органом Галичини, але всієї української території під Польщею.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ.

Маріян Стахурський: „Коли і як помагати при породах коров". Ціна 80 сот. Накладом краєв. господ. товариства „Сільський Господар" у Львові появилася пята з черги книжочка вет. лікаря Маріяна Стахурського. — На 29 сторонах гарного друку з 18-ти виразними малюнками, обговорює автор коротко, ясно і дуже приступно механізм пороху, потребу людської помочі, як до нього приготовлятись. Після цього йде опис найважніших неправильних положень та способи їх наладнання. Далі згадує автор звичайні породові недуги і їх лікування, про догляд за пупком у телят, а при кінці подає календар вагітности, плодову табличку та інше. Одним словом у цій маленькій книжочці є все найпотрібніше коротенько зібране, що вяжеться з цією темою та що господар у таких випадках конечно мусить знати. — *Д-р Д. Миколалаєвич.*

ЖУРНАЛИ:

Життя й Революція. Кн. IV. квітень. Зміст: Ю. Яновський: Присвята. Казка. С. Васильченко: Віконце. В. Сосюра: Сад шумить... Б. Тенета: Цю весну... О. Слісаренко: Позолочене олиево. П. Филипович: Коли розквітнуть квітки... А. Бушля: Слава. Г. Косинченко: Я горе в серпі приховав... П. Істраті: Степові будяки. А. Шмигельський: Галицький землероб. Д. Єршов: Віддаюся я місту... М. Кропивницький: Спогади. І. Лакиза: Про „Сонячну машину" Винниченка. А. Ніковський: Ю. Яновський. Ю. Смолич: Українські драм. театри в цьому сезоні. М. Макотинський: Культурфільм. Б. Шевелів: М. Коцюбинський та департамент поліції. П. Бенях: Земельна справа на Зах. Україні. Нотатки.

Світ, ілюстрований двотижневик. Ч. 8. Зміст: Мих. Рудницький: Позичені книжки. В. Пачовський: Розгублені звізди. О. Кобилянська: Автобіографія. Б. Плужник: Із циклю „Рання осінь". М. Голубець: Архітектура старого Львова. Ювилей Горкого. Електричний крісло. А. Аверченко: Сучасний роман. Г. Аполінер: Май, перекл. В. Щурата. На окраїнах Львова. 12 ілюстрацій.

„Літературно - науковий Вістник", Річник XXVII. Т. XLVI. Книжка V. за травень 1928 р. Зміст: Е. Маланюк: Прозріння; П. Ол. Коструба: Тьмутороканъ. Л. Мосендз: На пляжі, Ю. Шкрумеляк: Три листи конюшини; А. Крижанівський: Сотня; Гр. Косинка: На золотих богів, Під бранкою собору, За земельку, Десять; О. Вишня: „Понеділок"; Ю. Вухналь: Щоденник молодого автора; Отто Ю. Бірбавм: Пташка; гр. Мих. Тишкевич: Уривки зі спогадів; В. Кедровський: Повстання проти гетьмана; Д-р Л. Лупів: О. Кобилянська і Ф. Ніцше; І. Гончаренко: Поль Моран; О. Стефанович: Шевченко; Леонтіна Занта: Ібзен і фемінізм; О. В.: „Гнила стабілізація"; Г. Гофманстадь: Вона і він; С. Сірополко: Бібліотечна справа на Сов. Україні за останнє десятиліття; Бібліографія; Нові книжки.

Розбудова Нації, орган проводу українських націоналістів, ч. 4. квітень. Прага.

Літопис українського друку, орган держ. бібліографії, Харків. Ч. 6. 11. лютого.

Наша Земля, сусп.-політ. і літер. журнал. Ч. 4. Ужгород 25. квітня.

Сільський Господар, орган Краєвого Т-ва Господарського. Ч. 9. 30. квітня.

Українське Слово, ч. 5. Львів., травень.

Український інвалід, місячний орган українських інвалідів на еміграції. Каліш. Ч. 7—8. 15. квітня.

Жіноча Доля, двотижневик для українського жіноцтва. Коломия. 1. травня, ч. 9.

Вільне Козацтво, ч. 10. Прага, 25-го квітня.

Наш Приятель, ч. 9. май.

Господарсько-кооперативний часопис, орган ревізійного Союзу українських кооператив. Ч. 18. 2. травня.

Пластун, часопис пластової молодежі, март, Ужгород. Ч. VI.

Przegląd Społeczny, kwiecień. Ч. IV.

Biuletyn związku zawodowego urzędników przemysłu drewnego, Lwów.

ОПОВІСТКИ.

20-літний зїзд товаришів, котрі ходили до 8 кл. в р. 1908 в українській гімназії в Перемишлі відбудеться 7. червня 1928 р. Зголошення і бажання слати на адресу Д-р І. Фільц, Вітошинська - Кученаш — Перемишль вул. Миколая 6. 2103 4-5

З Львівського Клюбу Ситківкарів. 1) Загальні Збори Клюбу відбудуться в суботу дня 19. травня 1928 в год. 18. у домівці „Бесіди" вул. Рутовського 22; 2) Дня 3. травня відкрито літний сезон Л.К.С.; 3) Зголошення нових членів приймається у фотогр. завед. „Спорт" при вул. Оссолінських ч. 6, щоденно між год. 9—12 та 15—18. — Виділ.

Пригадуємо що Загальні Збори Союза українських власників реальностей у Львові відбудуться цеї неділі дня 6-го травня точно в годині 11. рано в салі „Української Бесіди" в Народнім Домі". Тому, що на деннім порядку є до вирішення дуже важні справи просимо усіх власників реальностей обовязково прийти на Збори. — За Головний Виділ: І. Гнилчак голова, Е. Ігнат секретар. 1-1

Ситківкові корти при вул. Супінського 21 по поширенні й повному відновленні віддано з днем 4. травня до ужитку П. Т. Публики. Корти у зарядї Управи „Академічного Дому". 2135 1-1

На „Рідну Школу" зложив о. Декан Петро Пилипець 86 зол., які зібрав в день похорону бл. п. о. Богдана Еліяшевського, для вшанування памяти Покійного. Жертви зложили в золотих: Д-р Вандель 5, о. Воронюк 5, о. Землинський 5, о. Клюк 5, арт. Ковжун 1, дир. Коноваленъ 5, д-р Коноваленъ 5, о. Курманович 5, о. Мармаш 5, інж. Мудрак 5, о. Ощипко 5, п. Павлівна 5, п. Пилипцівна 5, о. Пилипець 5, о. Пайкуш 5, о. Ровецький 5, о. Сенків 5, інж. Форнальчик 5. — Вп. Марак Володимир з Буенос Айрес 1 ам. дол. замісць вінця на могилу свого вуйка бл. п. Колодницького Михайла, упр. школи в Крогулці. — Вп. Евгенія Бойковська квоту 20 зол. замісць вінця на домовину бл. п. візитатора Івана Матієва. — Замісць вінця на домовину довголітнього члена бл. п. візитатора Івана Матієва, зложили: Т-во „Українська Бесіда" у Львові квоту 50 зол., Гурток близьких Товаришів з „Бесіди" квоту 30 зол. — Всім Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів Ринок ч. 10.